

ZIGFRĪDS ANNA MEIEROVICS

Ahrlectu ministrs S. Meierovijs ņavā darba kabinetā ahrlectu ministrijā.

Par visām lietām mums jāpatur tuvāki Latvijas liktens un tā vajadzības un prasības. Mums jāizlieto visi ceļi, lai sagādātu un izauklētu Latvijas laimi. Šajā lozungā mums jāizlieto visi līdzekļi [...], bet tam jānotiek Latvijas labā un nacionālās interesēs.

Z.A.Meierovics, 1917.g.

Zigfrīds Anna Meierovics

(1887.6.II Durbē - 1925.22.VIII Brizulē) - politiķis, valstsvīrs, diplomāts. Latvijas pirmais ārlietu ministrs

1917. gadā latviešu pilsonisko aprindu pārstāvji noformulēja mērķi par neatkarīgu valsti kā latviešu tautas attīstībai labvēlīgāko alternatīvu nākotnē, kā arī izvērsa mērķim atbilstošu Latvijas propagandas darbu ārzemēs un iesāka tiešus kontaktus ar citu valstu pārstāvjiem Krievijā un ārpus tās.

1917. gada novembrī Valkā nodibinājās Latviešu Pagaidu nacionālā padome (LPNP). LPNP nolēma dibināt septiņas nodaļas, to skaitā Ārlietu nodaļu. Ārlietu nodaļa Petrogradā īstenoja LPNP funkcijas un pārstāvību ārzemēs. Ar valsts idejas oficiālu pasludināšanu sākās jauns posms Latvijas valsts izveidē. Ārlietu nodaļas darbinieku galvenais ārpolitiskais uzdevums bija ar diplomātiskiem līdzekļiem starptautiskajā politikā panākt Latvijas neatkarības atzīšanu. LPNP Ārlietu nodaļa bija pirmā ārlietu struktūra. Tā uzsāka pirmos diplomātiskos kontaktus, tomēr vēl nebija iestāde ar diplomātisku statusu. LPNP sāka veidot Latvijas ārlietu dienestu jau pirms Latvijas valsts proklamēšanas, vēl nevalstiskā statusā.

Par vienu no ievērojamākajiem LPNP darbiniekiem kļuva Z. Meierovics. Viņš bija ārsta dēls - tēvs ebrejs, māte latviete. Māte drīz pēc dzemdībām nomira, mātes bērnu dienā jaunpiedzimušais ieguva Zigfrīda un arī otro - Annas vārdu. Apmeklējis Kabiles pagasta skolu, 1900.-1905. gadā Tukuma pilsētas skolu, 1906.-1907. gadā Mironova komercskolu Rīgā, kuru beidza ar tirdzniecības kandidāta grādu un zelta medaļu. 1907.-1911. gadā studēja Rīgas Politehniskā institūta komercnodaļā, kuru beidza ar 1. šķiras tirdzniecisko zinību kandidāta grādu (*cand. rer. merc.*). Maskavā organizēja un no 1915. gada augusta vadīja Latviešu bēgļu apgādāšanas CK kultūras biroju, darbojās latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejā. No 1916. gada maija līdz 1917. gadam strādāja Viskrievijas pilsētu savienības Kooperatīvu nodaļā Rēzeknē, vadīdams bēgļu apgādi Vidzemē un Latgalē un pārtikas nodaļu Ziemeļrietumu frontē. Rēzeknē kopā ar citiem izstrādāja plānu par Latgales pievienošanu pārējai Latvijai. Vidzemes zemes padomes valdes loceklis, tās finansu nodaļas vadītājs; vairākkārt piedalījās apspriedēs ar Krievijas pagaidu valdības pārstāvjiem par Latvijas autonomiju.

No 1917. gada decembra līdz 1918. gada jūlijam Z. Meierovics bija LPNP Ārlietu nodaļas loceklis Petrogradā. Gados jaunā tautsaimnieka un Vidzemes zemes padomes valdes locekļa Z. Meierovica izvirzīšanos sekmēja viņa lielās darbaspējas un sabiedriska aktivitāte, prasme saskaņot dažādus viedokļus, kā arī oratora talants. Z. Meierovics tika izraudzīts par pirmo un vispiemērotāko pārstāvi darbam ārzemēs. Viņam izsniegtajā LPNP pilnvarā bija teikts, ka "pārstāvis visur aprādīs suverēnas un nedalītas Latvijas vajadzību". 1918. gada jūlijā pēc Z. Meierovica ierosmes nodibināja pirmo LPNP informācijas biroju Stokholmā.

1918. gada 12. augustā Z. Meierovics ieradās Londonā. Jau 23. oktobrī Z. Meierovicu pieņēma Lielbritānijas ārlietu ministrs A. Dž. Balfūrs, kurš britu valdības vārdā paziņoja, ka tā nolēmusi pagaidām atzīt Latviešu Nacionālo Padomi par Latvijas neatkarīgu iestādi līdz Miera konferences lēmumam par Latvijas likteni. Pēc šī britu valdības paziņojuma vēl pirms 1918. gada 18. novembra Londonā sāka darboties pirmā Latvijas diplomātiskā pārstāvniecība. 11. novembrī Z. Meierovics saņēma Dž. Balfūra parakstītu oficiālu notu, kurā bija deklarēts, ka britu valdība "ar prieku no jauna apstiprina savu gatavību dot pagaidu atzīšanu Latviešu Nacionālajai Padomei kā *de facto* neatkarīgai iestādei līdz tam laikam, kamēr Miera konference liks pamatus jaunam brīvības un laimes laikmetam jūsu tautai". Z. Meierovics kļuva par pirmo kādas lielvalsts atzīto latviešu diplomātu un LPNP - par pirmo ārvalsts atzīto Latvijas iestādi.

1918. gada 18. novembrī Tautas padomes svinīgā sēdē tika pasludināta Latvijas valsts. 1918. gada 19. novembrī Z. Meierovics tika iecelts par Latvijas pirmo ārlietu ministru Latvijas Pagaidu valdībā. Z. Meierovica vadībā ārvalstīs sāka veidot Latvijas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību tīklu. 1919. gada jūlijā, pēc Pagaidu valdības atgriešanās no Liepājas Rīgā, uzsāka Ārlietu ministrijas veidošanu Rīgā (ministra amatā Z. Meierovics nepārtraukti atradās līdz 1924. gada 26. janvārim).

1920. gada janvārī Z. Meierovics piedalījās pirmajā Baltijas valstu konferencē Helsinkos, pēc tam veda sarunas un noslēdza pagaidu līgumu par sakaru atjaunošanu ar Vāciju (1920. gada 15. jūlijā) un miera līgumu ar Padomju Krieviju (1920. gada 11. augustā). 1920. gada augustā - septembrī vadīja Baltijas valstu konferenci Bulduros nolūkā panākt piecu Baltijas valstu savienību. 1920. gadā noslēdza arī šķirējtiesas līgumus ar Igauniju un Lietuvu par robežu nosprašanu. 1920. gada novembrī - 1921. gada janvārī Ženēvā veda sarunas par Latvijas uzņemšanu Tautu Savienībā; pēc tam apmeklēja Romu, Parīzi un Londonu, kur centās panākt Latvijas atzīšanu *de iure*.

Latvijas valsts starptautiskā *de iure* atzīšana notika 1921. gada 26. janvārī, un jau 1921. gada 22. septembrī Latviju uzņēma Tautu Savienībā. Z. Meierovicam pieder ievērojamākie nopelni Latvijas valsts starptautiskās *de iure* atzīšanas sasniegšanā un Latvijas uzņemšanā Tautu Savienībā. Viņš bija arī Satversmes sapulces un pirmās Saeimas loceklis Zemnieku Savienības frakcijā. Vienlaicīgi ar ārlietu ministra pienākumiem no 1921. gada jūnija līdz 1923. gada janvārim un no 1923. gada jūnija līdz 1924. gada janvārim Z. Meierovics bija arī Latvijas Republikas ministru prezidents.

1922. gadā Meierovics lika pamatus Latvijas ārējās tirdzniecības politikai, noslēgdams uz vislielākās labvēlības principa pamata pirmos divus tirdzniecības līgumus ar Lielbritāniju un Čehoslovākiju. Ievērojamas pūles veltījis Baltijas valstu savienības veidošanai. 1922. gada augustā Rīgā viņš sasauca Latvijas sūtņu pirmo konferenci, kurā iezīmēja Latvijas ārpolitikas mērķus un virzienus.

No 1924. gada 19. decembra Z. Meierovics atkal ieņēma ārlietu ministra posteni. 1925. gada vasarā Meierovics guva atzīstamu starptautisku ievēribu, pavadot ilgāku ārzemju komandējumu Rietumeiropas lielvalstu galvaspilsētās, lai panāktu Latvijai labvēlīgu lēmumu Tautu Savienības padomē vācu muižnieku sūdzības lietā un ārvalstis saimnieciski ieinteresētu Baltijas valstīs; ministrs veda sarunas arī par Latvijas ārējiem parādiem un noslēdza tirdzniecības līgumus ar Beļģiju un Itāliju.

Z. Meierovica panākumi Latvijas ārpolitikā bija ļoti nozīmīgi, īsā laikā viņš bija kļuvis par ievērojamu valstsvīru ne vien Latvijā, bet pat Eiropas mērogā; viņš nosprauda Latvijas ārpolitikas pamatlīnijas un diplomātiskās tradīcijas, īstenoja ilgstošu un ļoti aktīvu diplomātisko darbību. Viņa vadībā tika izveidots Latvijas ārlietu resors - Ārlietu ministrija ar diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību tīklu ārvalstīs. Z. Meierovica iedibinātais ārpolitiskais mantojums saglabāja ietekmi visā Latvijas pirmajā neatkarības periodā (1918.-1940. g.). Viņa izstrādātās pamatnostādnes ir arī mūsdienu Latvijas ārpolitikas pamatā.

Z.A.Meierovics gāja bojā autokatastrofā uz Tukuma - Brizules ceļa netālu no Brizules. 1926. gadā šajā vietā uzstādīts pelēks piemiņas akmens, bet 1927. gada 21. augustā piemiņas akmeni tiek iestiprināts Z.A.Meierovica portreta profilā bronzas bareljefs. 1929. gada 26. janvārī viņam I Meža kapos atklāja tēlnieka Žaņa Smiltņieka veidotu pieminekli - sērojošas Latvijas tēlu ar uzrakstu: „Zigfrīdam Meierovicam - latvju tauta”. Viņa kapa vieta ilgus gadus bijusi latviešu tautas pateicības un patriotisku demonstrāciju un iekšējas pretestības totalitāriem režīmiem izpausmes vieta.

LITERATŪRA:

- Z. A. Meierovics. Rakstu krājums. Sakopojis Ed. Virza. Rīga, 1935.
Līgotņu Jēkabs. Zigfrīds Meierovics. Mūžs. Darbs. Liktenis. Rīga, 1938.
Grava, Ilga. Zigfrīds Anna Meierovics (1887-1925) un Latvijas ceļš uz neatkarību. *Latvijas Vēsture* - 1992. Nr. 2, 4; 1993. Nr. 2, 3.
Lerhis, Ainārs. Latvijas Republikas ārlietu dienests.1918.-1941. Rīga, 2005.
Treijs, Rihards. Zigfrīds Meierovics. Rīga, 2007.